

शत्रुञ्जयेन सहितास्तथा दुःशासनेन हि । विकर्णेन सुवीरेण तथा नन्दोपनन्दकैः ।
 चित्रसेनेन सहिताः सहिता मणिभद्रकैः । भीष्ममेवाभिरक्षन्तु सहसैन्यपुरस्सराः ।
 ततो भीष्मश्च द्रोणश्च तवपुत्राश्च मारिष । अव्यूहन्त महाव्यूहं पार्थानां प्रतिबाधने ।
 भीष्मः सैन्येन महता समन्तात् परिवारितः । ययौ प्रकर्षन्महतो वाहिनीं सुरराडिव ।
 तमन्वयात् महेष्वासो भारद्वाजः प्रतापवान् । कुन्तलैश्च दशार्णैश्च मागधैश्च विश्राम्यते ।
 विदर्भैर्मेलकैश्चैव कर्णप्रावरणैरपि । सहिताः सर्वसैन्येन भीष्ममाहवशोभिनं ।
 गान्धाराः सिन्धुसौवीराः शिवयोऽथ वसातयः । शकुनिश्च स सैन्येन भारद्वाजमपालयत् ।
 ततो दुर्योधनो राजा सहितः सर्वसोदरैः । अश्वातकैर्विकर्णैश्च तथा वामनकोशलैः ।
 दरदैश्च वृकैश्चैव तथा जुद्रकमालवैः । अभ्यद्रवत संहृष्टः पाण्डवेयस्य वाहिनीं ।
 भूरिश्रवाः शलः शल्यो भगदत्तश्च मारिष । विन्दानुविन्दावावन्त्यौ वामं पार्श्वमपालयन् ।
 सोमदत्तः सुशर्मा च काम्बोजश्च सुदर्शिणः । शतायुश्च श्रुतायुश्च दक्षिणं पक्षमाश्रिताः ।
 अश्वत्थामा कृपश्चापि कृतवर्मा च सात्वतः । महत्या सेनया सार्द्धं सेनापृष्ठे व्यवस्थिताः ।
 पृष्ठगोपाश्च तस्यासन्नानाजनपदेश्वराः । केतुमान् वसुदानश्च पुत्रः काश्यपश्च वा विभुः ।
 ततस्ते तावकाः सर्वे दृष्ट्वा युद्धाय भारत । दभ्युः शङ्खान् मुदा युक्ताः सिंहनादांस्तथाऽनदन् ।
 तेषां श्रुत्वा तु दृष्टानां कुरुवृद्धः पितामहः । सिंहनादं विनयोच्चैः शङ्खं दधौ प्रतापवान् ।
 ततः शङ्खाश्च भेर्यश्च पेश्यश्च विविधाः परैः । आनकाश्चाभ्यहन्यन्त स शब्दस्तुमुलोऽभवत् ।
 ततः श्वेतैर्हयैर्युक्ते महति स्यन्दने स्थिता । प्रदभ्यतुः शङ्खवरौ हेमरत्नविभूषिता ।
 पाञ्चजन्यं हृषीकेशो देवदत्तं धनञ्जयः । पौण्ड्रं दधौ महाशङ्खं भीमकर्मा वृकोदरः ।
 अनन्तविजयं राजा कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः । नकुलः सहदेवश्च सुघोषमणिपुष्पकौ ।
 काशिराजश्च शैब्यश्च शिखण्डो च महारथः । धृष्टद्युम्नो विराटश्च सात्यकिश्च महारथः ।
 पाञ्चाल्यश्च महेष्वासो द्रौपदेयाश्च पञ्च वै । सर्वे दधुर्महाशङ्खान् सिंहनादांश्च नेदिरे ।
 स घोषः सुमहांस्तत्र वीरैस्तैः समुदीरितः । नभश्च पृथिवीश्चैव तुमुलो व्यनुनादयन् ।
 एवमेते महाराज प्रहृष्टाः कुरुपाण्डवाः । पुनर्युद्धाय सञ्जग्मुस्तापयानाः परस्परं ।
 इति श्रीमहाभारते भीष्मपर्वणि भीष्मवधपर्वणि कौरवसैन्यव्यूहे एकपञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५१ ॥
 ॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ एवं व्यूढेष्वनीकेषु मामकेष्वितरेषु च । कथं प्रहरतां श्रेष्ठाः सम्प्रहारं प्रचक्रिरे ।
 ॥ सञ्जय उवाच ॥ एवं व्यूढेष्वनीकेषु सन्नद्धा रुचिरध्वजाः । अपारमिव सन्दृश्यं सागरप्रतिमं बलं ।
 तेषां मध्ये स्थितो राजन्पुत्रो दुर्योधनस्तव । अब्रवीत् तावकान् सर्वान् युध्यध्वमिति दंशिताः ।
 ते मनः क्रूरमास्थाय समभित्यक्तजीविताः । पाण्डवानभ्यवर्त्तन्त सर्व एवोच्छ्रितध्वजाः ।
 ततो युद्धं समभवत्तुमुलं लोमहर्षणं । तावकानां परेषाञ्च व्यतिषिक्तरथद्विपं ।
 मुक्तास्तु रथिभिर्वाणाश्चारुपुङ्खाः सुतेजिताः । सन्निपेतुरकुण्ठाया नागेषु च हयेषु च ।